

REMISSVAR

2016-08-10
Dnr 3.9:0454/16

Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Departementspromemoria Ändringar i fråga om sysselsättning för
asylsökande och kommunplacering av ensamkommande barn
(dnr A2016/01333/l)

Sammanfattning

I departementspromemorian föreslås att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn endast ska få placera barnet i ett boende i en annan kommun om kommunerna har ingått en särskild överenskommelse om placering. Denna begränsning föreslås inte gälla för placeringar som sker med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) i fråga om barn med motsvarande vårdbehov, eller om det finns synnerliga skäl.

Vidare föreslås att Migrationsverkets ansvar för att ge asylsökande sysselsättning ändras i samband med att en ny struktur för tidiga insatser för asylsökande införs. Myndighetens ansvar för att asylsökande får tillfälle att delta i svenskundervisning och andra former av sysselsättning föreslås upphöra. Det föreslås att Migrationsverket i stället i lämplig omfattning ska ge asylsökande tillfälle att delta i informationsinsatser. Slutligen föreslås vissa följdändringar i LMA och arbetsmiljölagen (1977:1160).

Barnombudsmannen kommenterar förslagen med utgångspunkt i vårt uppdrag att företräda barns och ungas rättigheter med utgångspunkt i FN:s konvention om barnets rättigheter.

Barnombudsmannen tillstyrker förslagen under förutsättning att de tillämpas för barn som inte redan har anvisats. För de barn som redan har placerats i andra kommuner krävs att barnets bästa sätts i främsta rummet och att barnets behov av kontinuitet och långsiktighet respekteras.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2017.

2 Begränsning av möjligheten att placera ensamkommande barn i en annan kommun än den anvisade

I departementspromemorian föreslås att en kommun som har anvisats att ta emot ett ensamkommande barn endast ska få placera barnet i ett boende i en annan

kommun om kommunerna har ingått en särskild överenskommelse om placering. Denna begränsning föreslås inte gälla för placeringar som sker med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller med stöd av socialtjänstlagen (2001:453) i fråga om barn med motsvarande vårdbehov, eller om det finns synnerliga skäl.

Barnombudsmannen tillstyrker förslaget om begränsning av möjligheten att placera ensamkommande barn i annan kommun än den anvisade men enbart under förutsättning att förslaget tillämpas för de barn som ännu inte har anvisats. För de barn som sedan tidigare redan är anvisade måste en individuell bedömning av barnets bästa göras och där ska det placerade barnets behov av kontinuitet och långsiktighet väga tyngre än anvisningskommunens eventuella intresse att upphäva placeringen av barnet i en annan kommun.

Barnombudsmannen har ingen invändning mot grundtanken att anvisningskommunen i framtiden ska ta ett tydligare samlat ansvar för de ensamkommande barn som anvisats kommunen. Ett tydligare regelverk kan bidra till att en del problem med brister i uppföljning av barn som placerats i andra kommuner i framtiden undviks.

Barnombudsmannen är dock kritisk mot att utredningen inte har analyserat vilka retroaktiva effekter förslaget kan få för de barn som redan är placerade i andra kommuner och där hunnit påbörja sin skolgång och knyta an till den miljö där barnet är boende.

Överhuvudtaget är Barnombudsmannen kritisk mot att utredningen inte har utgått från ett barnrättsperspektiv och de behov och rättigheter som ensamkommande barn som söker internationellt skydd har. Utredningen saknar exempelvis resonemang om de barn som redan har placerats i andra kommuner av anvisningskommunerna och där det är till barnets bästa att den nuvarande placeringen får fortgå.

Barnombudsmannen har under hösten 2015 och våren 2016 träffat många barn och unga som kommit ensamma till Sverige för att söka asyl, de flesta under det senaste året. Dessa har berättat att de har fått flytta många gånger på kort tid, de berättar att de fått byta socialsekreterare och gode män. Gode män som har kontaktat Barnombudsmannen berättar att barn och unga som har rotat sig, fått kompisar, börjat skolan och börjat på fritidsaktiviteter tvingats flytta många mil, ibland över hela landet för att de ska "hem" till den kommun som har fått barnet anvisat till sig från Migrationsverket, när en plats för barnet har blivit tillgänglig i anvisningskommunen. Barnombudsmannen anser att detta inte är i linje med ett barnperspektiv och långsiktigt planerande. Barnombudsmannen är mot den bakgrunden kritisk till att ensamkommande flyktingbarn flyttas utan att de får vara delaktiga eller bli lyssnade på. Barnombudsmannen saknar detta perspektiv i utredningen.

Ensamkommande flyktingbarn som Barnombudsmannen har träffat har tagit upp vikten av trygghet, kontinuitet och långsiktighet i boendepaceringen. Många av de barn vi har träffat har berättat att de inte vet hur länge de ska stanna på boendet eller att de trott att de skulle få stanna på boendet men sedan tvingast flytta, då boendet varit temporärt. Det är viktigt att barn och unga får information och tillåts bli delaktiga i placeringsprocessen. Beslut om att flytta ett barn måste föregås av en analys av konsekvenserna för just det barnet.

För att säkerställa att barnkonventionen efterlevs anser Barnombudsmannen att ett beslut om placering av barnet i en annan kommun inte ska få tas utan att barnet har blivit hört, dess åsikt blivit beaktad och en barnkonsekvensanalys har gjorts. Beslutet, vare sig det är ett positivt eller negativt beslut, ska också kunna överklagas av barnet genom dennes gode man. Barnombudsmannen önskar vidare ett förtydligande kring vad det är för tunga, specifika vårdbehov på grund av fysiska, psykiska eller sociala problem som kräver särskilda insatser men som inte faller inom vård enligt LVU eller SoL.

4. Ikraftträdande och behovet av övergångsbestämmelser

Barnombudsmannen anser att det är positivt att utredningen resonerar kring en övergångsbestämmelse. Barnombudsmannen ser en risk att kommuner skyndar sig att flytta "hem" redan placerade barn innan lagen träder i kraft. Barnombudsmannen önskar ett tydligare resonemang kring vikten av att kommuner gör en individuell bedömning av varje placering. Det är viktigt att de barn det handlar om ges möjlighet att få komma till tals och vara delaktiga.

5.2 Förslaget om ändring av Migrationsverkets ansvar för att ge asylsökande sysselsättning

Barnombudsmannen anser att den information som Migrationsverket ska förmedla även ska innehålla information om barns rättigheter samt föräldrastöd. Detta är i linje med artikel 41 och 42 i barnkonventionen.

Föredragande i ärendet har varit juristen Karin Fagerholm och utredaren Shanti Ingeström.

Fredrik Malmberg
barnombudsman